RABHADH

Ná déan dearmad an páipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2012

STAIR – GNÁTHLEIBHÉAL
(180 MARC)

DÉ CÉADAOIN, 13 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA, 2.00 – 3.30

STAMPA AN IONAID

SCRÚDUIMHIR

FREAGAIR GACH CEIST 1, 2, 3 AGUS 4.

FREAGAIR 1, 2 AGUS 3 SNA SPÁSANNA ATÁ ANN CHUIGE SIN AR AN SCRÚDPHÁIPÉAR.

FREAGAIR CEIST 4 I DO FHREAGARLEABHAR.

CUIR AN PÁIPÉAR SEO ISTEACH LE DO FHREAGARLEABHAR, LE DO THOIL

1. PICTIÚIR
(35 marc)

Déan staidéar ar na pictiúir, A1, A2, B, agus C, a ghabhann leis an bpáipéar seo agus ansin freagair na ceisteanna seo a leanas:

(a) **PICTIÚIR A1 agus A2**

Taispeánann pictiúr A1 seandálaí ag obair agus taispeánann pictiúr A2 radharc ón aer ar láthair seandálaíochta.

(i) Cén fáth a mbainfeadh seandálaí úsáid as na huirlisí atá marcáilte mar **X** i bpictiúr A1?

…………………………………………………………………………………………….

……………………………………………………………………………………………..

…………………………………………………………………………………………… (3)

(ii) Conas a bheadh a fhios ag seandálaí gurbh fhiú an chuid atá marcáilte mar **Y** i bpictiúr A2 a fhiosrú?

………………………………………………………………………………………………

………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………… (3)

(iii) Ainmnigh bealach **amháin** ina gcuireann seandálaithe dáta ar na rudaí a fhaigheann siad.

………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………… (3)

(b) **PICTIÚR B**

Taispeánann pictiúr B baile ón gClochaois.

(i) Conas atá a fhios againn gur feirmeoirí a bhí sna daoine sa phictiúr?

……………………………………………………………………………………………..

……………………………………………………………………………………………(3)

(ii) Cad iad na hábhair a d'úsáid siad chun an teach sa phictiúr a dhéanamh?

...........……………………………………………………………………………………..

…………………………………………………………………………………………… (3)

(iii) Fiagaithe-bailitheoirí a tugadh ar na daoine ba thúisce a mhair in Éirinn. Cén sórt bia a d'ith siad?

………………………………………………………………………………………………

…………..……………………………………………………..(4)

(c) **PICTIÚR C**

Taispeánann pictiúr C seanléarscáil de chathair na Gaillimhe.

(i) Conas atá a fhios againn go raibh eagla ar mhuintir na cathrach roimh ionsaí?

……………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………… (4)

(ii) Tabhair cúis **amháin** ar tógadh an chathair ar an láthair seo.

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………… (4)

(iii) Conas a insíonn an léarscáil dúinn go raibh trádáil tábhachtach don chathair?

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………… (4)

(iv) Cuir tic (√) i gceann de na boscaí thíos chun ceann **amháin** de na téarmaí seo a leanas ón Meánaois a roghnú agus mínigh a bhfuil roghaithe agat.

Giústáil ☐ *Cuirfiú* ☐ *An Bás Dubh* ☐

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………… (4)

2. DOICIMÉID
(35 marc)

Déan staidéar ar an **dá** dhoiciméad, **1 agus 2** a ghabhann leis an bpáipéar seo agus ansin freagair na ceisteanna seo a leanas:

(a) **Doiciméad 1**

Focail amhráin iad seo faoi eachtrai i stair na hÉireann. Thug James Carey fianaise agus mar thoradh ar an bhfianaise sin chroch na Briotanaigh fir. Ansin, rinne na Briotanaigh iarracht é a bhogadh amach as an tír ach mharaigh Pat O'Donnell ar bord loinge é.

(i) Cén contae arbh as Pat O'Donnell?

………………………………………………………………………………………… (2)

(ii) Cén long a raibh O'Donnell agus Carey uirthi?

………………………………………………………………………………………… (2)

(iii) Cá raibh an long ag dul nuair a tharla an marú?

………………………………………………………………………………………. (2)

(iv) Conas a mharaigh O'Donnell Carey?

……………………………………………………………………………………….. (2)

(v) An bhfuarthas O'Donnell ciontach nó neamhchiontach sa marú?

………………………………………………………………………………………. (2)

(vi) Cén fáth, dar leatsa, ar scríobhadh amhráin mar seo?

………………………………………………………………………………………….

………………………………………………………………………………………….

………………………………………………………………………………………… (4)

(vii) Cén fáth a mbeadh suim ag staraithe i bhfocail amhrán den chineál seo?

………………………………………………………………………………………….

…………………………………………………………………………………….............

………………………………………………………………………………………… (4)

(b) **Doiciméad 2**

Tá Tommy Hamilton ag smaoineamh siar ar a ghairm mar pheileadóir agus an fáth ar fhág sé Manchester United i 1955 chun filleadh ar Éirinn.

(i) Cad a rinne na peileadóirí Éireannacha i Sasana gach bliain chun coinscríobh in Arm na Breataine a sheachaint?

…………………………………………………………………………………………..

…………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………… (2)

(ii) Cad a dúirt bainisteoir Manchester United le Tommy Hamilton nuair a glaodh air chun seirbhís a thabhairt in Arm na Breataine i mí Iúil 1955?

…………………………………………………………………………………………… (2)

(iii) Cérbh é bainisteoir Manchester United i mí Iúil 1955?

…………………………………………………………………………………………. (2)

(iv) Cad a rinne bainisteoir Manchester United, má rinne sé aon rud, chun cabhrú le Hamilton seirbhís airm a sheachaint i 1955?

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………..

…………………………………………………………………………………………….(3)

(v) Cad a aontaíodh idir Manchester United agus Hamilton a cheadódh dó filleadh go hÉirinn?

…………………………………………………………………………………………….

……………………………………………………………………………………………..

…………………………………………………………………………………………….(4)

(vi) Mínigh an téarma foinse phríomha. Tabhair sampla **amháin**.

Míniú: ……………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

Sampla: …………………………………………………………………………………… (4)

3. CEISTEANNA GEARRFHREAGRA
(60 marc)

Freagair **DEICH** gcinn de na ceisteanna seo a leanas. Is fiú 6 mharc an ceann iad.

(i) Cé acu dáta is luaithe: 96 R.Ch. nó 90 A.D.?

.... (6)

(ii) Ainmnigh seirbhís **amháin** a chuir mainistreacha i dtús Ré na Críostaíochta ar fáil in Éirinn?

.... (6)

(iii) Ainmnigh naomh Éireannach agus an suíomh a bhfuil baint ag an naomh sin leis.

Naomh: ....

Suíomh: .... (6)

(iv) Ainmnigh saothar ealaíne a rinne manaigh Éireannacha i dtús Ré na Críostaíochta.

.... (6)

(v) Mínigh bealach **amháin** a ndearna saighdiúirí iarracht caisleán a ghabháil le linn na Meánaoise.

....

.... (6)

(vi) Breac síos fíric **amháin** faoin oiliúint a fuair ridire le linn na Meánaoise.

....

.... (6)

(vii) Ainmnigh ealaíontóir **amháin** ón Athbheochan agus saothar ealaíne amháin a bhfuil baint ag an ealaíontóir leis.

Ealaíontóir: ....

Saothar ealaíne: .... (6)

(viii) Cuir tic (√) i gceann de na boscaí thíos chun ceann **amháin** de na téarmaí seo a leanas ón Athbheochan a roghnú agus mínigh a bhfuil roghaithe agat.

Pátrún ☐ *Peirspictíocht* ☐ *Freascó* ☐

....

.... (6)

(ix) Tabhair cúis **amháin** a raibh taisteal farraige chomh dainséarach sin le linn Ré na Taiscéalaíochta.

....

....(6)

(x) Tabhair cúis **amháin** a ndeachaigh Eorpaigh ar thurais taiscéalaíochta.

....

.... (6)

(xi) Ainmnigh plandáil **amháin** a ndearna tú staidéar uirthi agus an rialtóir a bhí freagrach aisti.

Plandáil: …………………………………......Rialtóir:..(6)

(xii) Ainmnigh grúpa **amháin** daoine a fuair talamh le linn na bplandálacha?

………………………………………………………………...(6)

(xiii) Seachas na daoine a bhí ag fáil bháis den ocras, luaigh tionchar mór **amháin** a bhí ag an nGorta Mór (1845-1851) ar Éirinn.

....

………………………………………………………………...(6)

(xiv) Cuir tic (√) i gceann de na boscaí thíos chun ceann **amháin** de na téarmaí seo a leanas ón nGorta Mór a roghnú agus mínigh a bhfuil roghaithe agat.

Díshealbhú ☐ *Carthanacht* ☐ *Dúchan* ☐

....

..........………………………………………………………………………………….…...... (6)

(xv) Tabhair fáth **amháin** a raibh Réabhlóid Thionsclaíoch sa Bhreatain sa naoú haois déag.

....

..........………………………………………………………………………………….…...... (6)

(xvi) Ainmnigh aireagán tábhachtach **amháin** nó forbairt thábhachtach **amháin** ón Réabhlóid Thionsclaíoch **nó** ón Réabhlóid Talmhaíochta agus ainmnigh an duine a bhí freagrach as.

Aireagán: ....…………………………………………………………..........

Duine: ....(6)

(xvii) Ón staidéar a rinne tú ar an *gCaidreamh Idirnáisiúnta san Fhichiú hAois*, luaigh eachtra stairiúil **amháin** a lean ón Dara Cogadh Domhanda.

....

..........…………………………………………………………………………………..…..... (6)

(xviii) Ainmnigh ceannaire polaitiúil tábhachtach **amháin,** taobh amuigh d'Éirinn, ón tréimhse 1922-1989 agus an tír a raibh sé/sí i gceannas uirthi.

Ceannaire: ……………………………………………………Tír: .... (6)

(xix) Cuir tic (√) i gceann de na boscaí thíos chun ceann **amháin** de na téarmaí seo a leanas as *Caidreamh Idirnáisiúnta san Fhichiú hAois* a roghnú agus mínigh a bhfuil roghaithe agat.

An Páirtí Naitsíoch ☐ *An tAontas Sóivéadach* ☐ *Náisiúnaí* ☐ *Cómhargadh* ☐

....

..........………………………………………………………………………………….…...... (6)

(xx) Tabhair cúis **amháin** ar féidir leis an eolas i ndoiciméid staire a bheith mícheart.

....

..........………………………………………………………………………………….…...... (6)

[Thall

FREAGAIR AN CHEIST SEO A LEANAS i bhFREAGARLEABHAR AR LEITH

4. PEARSANA SA STAIR
(50 marc)

Freagair A agus B

A. Roghnaigh duine **amháin** de na daoine a ndéantar cur síos orthu thíos. Scríobh mar gheall ar an duine sin. Más mian leat, is féidir leat na leideanna a úsáid chun cabhrú leat i do fhreagra. Scríobh an teideal a roghnaíonn tú ag barr do chuntais.

(i) **Duine a chónaigh i sibhialtacht ársa taobh amuigh d'Éirinn.**

LEIDEANNA:
* Tithíocht
* Creideamh
* Caitheamh aimsire
* Nósanna adhlactha

(25)

(ii) **Taiscéalaí a ainmníonn tú a bhí i gceannas ar thuras fionnachtana.**

LEIDEANNA:
* Luathshaol
* An limistéar a taiscéaladh
* An turas
* Torthaí an turais

(25)

(iii) **Leasaitheoir creidimh a ainmníonn tú.**

LEIDEANNA:
* Luathshaol
* Cathair/tír lena mbaineann sé
* Tuairimí
* Scríbhinní

(25)

B. Roghnaigh duine **amháin** de na daoine a ndéantar cur síos orthu thíos. Scríobh mar gheall ar an duine sin. Más mian leat, is féidir leat na leideanna a úsáid chun cabhrú leat i do fhreagra. Scríobh an teideal a roghnaíonn tú ag barr do chuntais.

(i) **Duine ag troid i Réabhlóid (san Fhrainc, in Éirinn, i Meiriceá) le linn Ré na Réabhlóidí, 1770-1815.**

LEIDEANNA:
* Ainm an cheannaire
* Na príomheachtraí le linn na réabhlóide
* Fáthanna le tacú leis an réabhlóid
* Éifeachtaí na réabhlóide

(25)

(ii) **Oibrí i monarcha nó i mianach i Sasana tionsclaíoch timpeall ar 1850.**

LEIDEANNA:
* Cúinsí oibre
* Caitheamh aimsire agus ábhair spéise
* An saol i gcathair
* Iarrachtaí chun saol daoine a fheabhsú

(25)

(iii) **Éireannach a raibh baint aige/aici leis an gcoimhlint ar son neamhspleáchas na hÉireann le linn na tréimhse 1916-1921.**

LEIDEANNA:
* Príomhaidhmeanna
* Freagairt na Breataine
* Modhanna
* Freagairtí do Chonradh 1921

NÓ

Seanduine ag caint faoi athruithe atá tarlaithe faoin tuath nó sna cathracha in Éirinn ó 1900.

LEIDEANNA:
* Athruithe ar shiamsaíocht
* Athruithe ar obair
* Athruithe ar thithíocht
* Athruithe ar shaol na mban

(25)